

СТОЛИЧНА ОБЩИНА

ДО
СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

Per. № COA25-BK66-4986/18.06.2025

ДОКЛАД ОТ

ВАСИЛ ТЕРЗИЕВ – КМЕТ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

ОТНОСНО: Приемане на годишна програма за развитие на читалищната дейност в Столична община

УВАЖЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

Настоящата програма за развитие на читалищната дейност на територията на Столична община е изготвена в изпълнение на чл.26а, ал.2 от Закона за народните читалища и въз основа на внесените от столичните райони програми за развитието им и направените предложения за дейността им през 2025 г. Програмата е съобразена със стратегическите документи за развитието на общината.

I. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ЧИТАЛИЩАТА В СОФИЯ

На територията на Столична община съществува изградена мрежа от 188 читалища /данни от Публичен регистър на народните читалища/. Съгласно Закона за народните читалища /чл. 21–чл. 23/ финансирането на читалищата се извършва с годишна държавна субсидия по изготвен държавен стандарт за бройки субсидирана численост. Другите източници на финансиране на читалищата са: членски внос, културно-просветна и информационна дейност, наеми, дарения, завещания и др. С решение на общинския съвет читалищата могат да се финансират допълнително над определената субсидия със средства от собствените приходи на общината.

Читалищата в София разполагат с материална база, но в по-голямата си част сградният фонд е остарял и се нуждае от голям обем инвестиции за отстраняване на възникнали във времето проблеми, прилагане на мерки за енергийна ефективност и модернизиране. От осъвременяване се нуждае и техническата база на

читалищата. Именно с това са свързани и основните проблеми, пред които са изправени читалищата на територията на Столична община.

Основни насоки и направления:

1. Библиотечно-информационна дейност

Читалищните библиотеки са обществени библиотеки на територията на населеното място, изградени на принципите на близост, достъпност и оперативност на основното библиотечно-информационно обслужване на населението. Читалищните библиотеки не са самостоятелни юридически лица. Те функционират към народните читалища и се създават съгласно Закона за народните читалища.

Това е една от основните дейности за читалищата като културни институции. Чрез нея те се включват в националната мрежа от публични библиотеки у нас и съдействат за развитието на обществото, като осигуряват достъп до многобройни и разнообразни сфери на знание, информация, идеи и мнения, реализират концепцията за учене през целия живот, удовлетворяват потребностите на отделната личност и създават възможности за нейното развитие. Изпълнявайки тези функции, читалищните библиотеки играят важна роля за развитието на демократичното общество у нас.

Според НСИ 146 от читалищата на територията на Столична община са с функциониращи библиотеки.

Библиотеките при читалищата в София участват активно в културния календар на града с форми, характерни за тяхната дейност – отбелязването на Деня на библиотекаря, кръгли годишнини на представители на литературата, изкуствата, науката – като организират маратони на четенето, представяне на книги, кръгли маси и дискусии, презентации и изложби.

2. Подкрепа на любителското творчество с оглед разгръщане на творческия потенциал на обществото и развитие на неговата художествена култура.

По традиция читалищата в София са основното място за развитие на любителското творчество като институция, която поддържа постоянни форми за развитие на знания и творчески умения. В същото време читалищата са инициатори на голям брой културни събития и алтернативни форми за изява на любителите артисти. В подадените от районните администрации програми се отбелязва наличието на школи във всички видове изкуства – актьорски, музикални, изобразително изкуство и др. Днес любителското изкуство се разглежда в тясна връзка със свободното време на хората, с неформалното образование, с концепцията за учене през целия живот, като част от идеята за свободен и все по-широк достъп до културно съдържание. Много важна характеристика на любителското изкуство е, че от една страна, чрез него се създават предпоставки за професионална квалификация и реализация в областта на културата, а от друга – се възпитава публика, която да има потребност от участие в обществения културен живот. Към днешна дата общо към всички читалища на територията на София има над 940 действащи клубове и школи и над 100 самодейни състави.

Поради своята масовост и популярност, любителското изкуство е естествена среда за защита на културното многообразие и диалога между културите. В тази връзка любителското изкуство е много благодатна сфера за културна и социална интеграция на етнокултури, на социално изключени групи, хора с увреждания, възрастни хора и други групи в неравностойно положение.

3. Опазване и популяризиране на нематериалното културното наследство

В съвременния свят нематериалното културно наследство се възприема като основен извор на идентичност. Ето защо от особено значение е да се поддържат и насърчават носителите на това нематериално културно наследство, за да могат те да продължат да практикуват дейностите и да предават познанията и уменията си на следващите поколения. **По инициатива на редица читалища в София се реализират различни форуми, изготвят се проекти, подкрепени от Столична община за запазване на традициите в изчезващи занаяти и обичаи.** Необходимо е да се създават условия за предаване на тези знания, което може да се осъществява с образователни програми в системата на образованието или неформалното образование. В този смисъл важно значение тук има дейността на читалищата като многофункционални институти, работещи в полза на общността – носител на нематериални културни ценности и естествена среда за предаване на традицията. Читалищата са форум за общуване между различните поколения, а от друга страна – реализират конкретни проекти и прояви. Развитие на разнообразието от различни форми на културни дейности, практики и услуги.

4. Развитие на културния диалог и обмен

Една от най-важните цели в развитието на съвременната градска среда е изграждането на инфраструктура за разпространение и осигуряване на достъп до културно съдържание.

Читалищата в София работят с всички слоеве и групи от населението на града, без ограничения на възраст и пол, политически и религиозни възгледи и етническо самосъзнание. Особено внимание те обръщат на децата и младите хора, а така също и на уязвимите групи сред нас. Разширява се и социалният обхват на читалищната дейност, част от която се насочва към малцинствените общности, маргинализираните групи, хората с увреждания и др.

II. ЦЕЛИ НА ЧИТАЛИЩАТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

Основните направления и приоритетните задачи в читалищната дейност са регламентирани и произтичат от Закона за народните читалища и от общинската културна политика, осъществявана на основание на съществуващата нормативна уредба. Те са ориентирани към развитието и обогатяването на културния живот в общината и задоволяването на потребностите на гражданите чрез съхранение на традициите на българския народ, чрез програми и събития свързани с честване на традиционни християнски и национални празници, утвърждаване на националното самосъзнание, разширяване знанията на гражданите и насърчаване социалното единство и солидарността между различните социални групи.

Читалищата са устойчиви културни институции, които имат специфична мисия за съхранение и развитие на традиционните ценности на нацията. И ако в епохата на българското възраждане ролята на читалището е била да консолидира и сплотява местните хора на базата на споделени ценности, традиции и визия за бъдещето, то днес, в съвременните условия на многообразна и динамична социокултурна и мултикултурна среда, запазвайки своята социална легитимност и гъвкавост, те са призвани да насърчават креативната социална промяна.

III. ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ:

- уреждане и поддържане на библиотеки, читални, както и създаване и поддържане на електронни информационни мрежи;
- развиване и подпомагане на любителското художествено творчество;
- организиране на школи, кръжоци, курсове, клубове, кино- и видеопоказ, концерти, чествания и младежки дейности;
- предоставяне на компютърни и интернет услуги;
- допълнителна стопанска дейност, свързана с предмета на основната им дейност, в съответствие с действащото законодателство, като използват приходите от нея за постигане на определените им в устава цели.

IV. ЧИТАЛИЩНИ ДЕЙНОСТИ И РАЗВИТИЕТО ИМ ПРЕЗ 2025 ГОДИНА

Читалищата са не само дом на школи по изкуствата и любителски състави, но често създават изцяло професионален културен продукт. На много места те са и единствените сцени, които могат да посрещнат професионален театър, танц, класическа музика, кино. В този смисъл всякакви политики за повишаване на достъпа до култура са немислими без активно включване на читалищната мрежа.

Състоянието и дейността на читалищата в София показва, че и през 2025 г. не само запазиха, но и утвърдиха своето място в обществения и в духовния живот на града като многофункционални културни средища. Близко 60% от читалищата на територията на Столична община осигуряват компютри с достъп до интернет за ползване от потребители. 82% от тях разполагат със зали за представления.

Изготвянето на Годишната програма за развитие на читалищната дейност в Столична община за 2025 година е насочено към обединяване на усилията за по нататъшно развитие и утвърждаване на читалищата като важни обществени институции, които отстояват ценностната система на обществото в рамките на съществуващото културно многообразие в процесите на всеобхватна глобализация.

Съгласно представените годишни планове, читалищата на територията на гр. София за 2025 г. планират следните дейности:

- **Провеждане на културни инициативи с цел:**
 - опазване на културно-историческото наследство и традиции;
 - изграждане на ценностна система у децата и младежите;

- осигуряване на по-добра, по-съвременна и по-високо качествена културна, социална и информационна среда на населението.
- **Предоставяне на качествени библиотечно-информационни услуги, както и осигуряване на равен достъп до тях чрез:**
 - продължаване на обогатяване на библиотечните колекции;
 - активна работа с най-малките деца с цел зараждане на интерес към книгите и четенето;
 - организиране на дейности насочени към различни възрастови групи;
 - информационна и образователна дейност по повод популяризиране на актуални дати и годишнини от националния календар, включваща библиографски справки, мултимедийни презентации и др.
- **Инициативи със социална насоченост;**
 - формиране на клубове и школи по интереси;
 - организиране на конкурси и фестивали.
- **Активно партньорство с общинската и районната администрации и НПО за осъществяване на съвместни инициативи.**
- **Участие в общински, национални и европейски програми за финансиране на културни инициативи.**
- **Техническо обезпечаване.**
 - апаратура, сценично оборудване, сценични костюми и др.
- **Реализиране на ремонтни дейности.**

В тази насока е и програмата на Кмета на Столична община, включваща идеите за София като град на активните общности, равен достъп до качествена култура и творческо участие за гражданите. Тя предполага общинската политика по отношение на читалищата да стимулира активността им, да идентифицира и да премахва бариерите пред развитието им, както и да даде видимост на добрите читалищни примери. Допълнителните цели и задачи, които си поставя Столична община по отношение на развитие на читалищата са:

- Нови форми и активно стимулиране на творческо участие на гражданите;
- Изследване, представяне и съживяване на кварталните идентичности;
- Стимулиране на партньорствата между читалищата и училищата;
- Механизъм (Ръководство) за промяна/активизиране на местните общности в подкрепа на читалищата;
- Изследване на възможностите за творческо участие и достъп до култура на гражданите, което включва не само читалищата, но и всички други културни възможности;

- Установяване на актуалното състояние на читалищната мрежа и читалищните активности в Столична община;
- Стимулиране на прозрачността, отчетността и гражданското участие в работата на читалищата.

С оглед на тези нови по характер цели относно читалищата, Столична община стартира през 2024 г. финансираща програма, насочена към подпомагане на тяхната творческа дейност или техническо обезпечаване. Програмата цели прилагането на нова политика на стимулиране активността на читалищата в духа на традиционното им място като центрове за развитие на любителското творчество, като инициатори на голям брой културни събития, като институции, възпитаващи лица от всички възрастови групи и места за съхранение на традиционни ценности и обединение на общности.

Програмата предвижда ежегодно Столичен общински съвет да приема с решение бюджет, който ще бъде разпределян в две насоки – финансиране на дейност – събития и финансиране на техническо обезпечаване.

КАЛЕНДАРЕН ПЛАН НА СЪБИТИЯТА ПРЕЗ 2025 ГОДИНА

Предложените програми от районните кметове на действащите читалища в съответните райони цели устойчиво развитие на читалищата по посока на тяхната експертиза в областта на информационно-образователните практики и социални иновации, трайно свързани със стратегиите за допълващо образование, творчество и надграждане на утвърдените практики. Програмата цели също и повишаване качеството на читалищния продукт, развитието на читалищата като съвременни общокултурни, образователни и информационни центрове.

В приложение Ви предоставяме Календарния план на читалищата на територията на Столична община, предоставени от районните кметове.

На основание чл. 21, ал. 1, т. 23 и ал. 2 от Закона за местно самоуправление и местна администрация във връзка с чл. 26 а, ал. 2 от Закона за народните читалища, предлагам проект на решение на СОС за приемане на годишната програма за развитие на читалищната дейност на територията на Столична община.

Приложения:

1. Проект на решение на СОС.
2. **Приложение 1:** Годишна програма за развитие на читалищната дейност на територията на Столична община за 2025 година.

Васил / / Терзиев
кмет на Столична община
17.06.2025

С уважение,
КМЕТ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

СТОЛИЧНА ОБЩИНА

СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

1000 София, ул. Московска № 33, Тел. 93 77 591, Факс 98 70 855, e-mail: info@sofiacouncil.bg, http://www.sofiacouncil.bg

ПРОЕКТ!

РЕШЕНИЕ № _____

на Столичния общински съвет

от _____ 2025 година

Приемане на годишна програма за развитие на читалищната дейност в Столична община

На основание чл. 21, ал. 1, т. 23 и ал. 2 от Закона за местно самоуправление и местна администрация във връзка с чл. 26а, ал. 2 от Закона за народните читалища

СТОЛИЧНИЯТ ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

РЕШИ:

1. Приема годишна програма за развитие на читалищната дейност на територията на Столична община за 2025 година, в съответствие с направените предложения от Председателите на народните читалища на територията на общината, съгласно Приложение № 1.
2. Възлага на Кмета на Столична община да предприеме всички необходими действия по изпълнение на т. 1 от настоящото решение.

Настоящото решение е прието на заседание на Столичния общински съвет, проведено на _____ 20__ г., Протокол № _____, точка ____ от дневния ред, по доклад №__ и е подпечатано с официалния печат на Столичния общински съвет.

Председател на Столичния
общински съвет: _____

[Цветомир Петров]

X Биляна Балева

Юрист от администрацията на Столична ...
Гл. юрисконсулт в дирекция "Култура"